

Lp. 06/a		
WEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU	
1. Nazwa		2. Czas powstania
Pensjonat – Willa Europa – Willa Polakiewicza		lata 20. XX w.
3. Miejscowość		Józefów
7. Fotografia z opisem wskazującym na orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym		4. Adres
		3 Maja 106 05-420 Józefów obr. 41 działka 143/4
Widok od strony północno-wschodniej z ulicy 3 Maja. 2025		5. Przynależność administracyjna
		województwo mazowieckie powiat otwocki gmina Józefów
		6. Formy ochrony
Widok od strony południowo-zachodniej. Fot. 2025.		WEZ 2017 A-1796
Widok od strony południowo-wschodniej, ściana szczytowa z głównym wejściem. Fot. 2025.		
Wnętrze na parterze. Fot. 2025.		

8. Historia, opis i wartości

Nazwisko Polakiewicz pojawia się w związku z Józefowem w 1926 roku w ogłoszeniach anonsujących charytatywne imprezy na rzecz żydowskiego Domu Akademickiego – organizatorem był student M. Polakiewicz z willi „Europa”. Ta nazwa pojawia się w informatorze „Letniska Falenica” w 1938 r. Na planach geodezyjnych widnieje Jankiel Polakiewicz jako właściciel działki o powierzchni ponad 10 tys. m² położonej w pobliżu ul. Pierackiego, (obecnie Wyszyńskiego), głównej arterii komunikacyjnej Józefowa pomiędzy przystankami kolei Nadwiślańskiej i kolejki wąskotorowej. Nie wiadomo czy Jankiel pochodził z rodziny warszawskich przemysłowców tytoniowych XIX i I poł. XX wieku, inwestujących w letniska w Śródborowie. Jankiel Polakiewicz z Abramem Pinkertem zbudowali w Warszawie modernistyczne kamienice, także Jankiel od 1931 r. był w zarządzie „Towarzystwa Wydawniczego »Atid«”, wydającego gazetę „Nowe słowo”. Po wojnie Willa Europa znalazła się na liście nieruchomości opuszczonych, oddana do dyspozycji Wydz. Szkol. Zarządu m.st. Warszawy została początkowo zasiedlona pracownikami szkół. Obecnie własność prywatna.

Dom drewniany o konstrukcji szkieletowej na podmurówce, dwukondygnacyjny na planie prostokąta z czterema głębokimi skrajnymi ryzalitami na dłuższych bokach. Pomiędzy nimi umieszczono z obu stron dwupiętrowe zabudowane, prawdopodobnie pierwotnie oszklone werandy, całość pokryta dwuspadowymi dachami. Elewacje dłuższych ścian 7-osiowe, krótszych 3-osiowe, zakończone centralnie szczytem, z wejściem głównym po betonowych schodkach. Elewacje oszalowane naprzemiennie profilowanymi deskami, ze skromnym snycerskim opracowaniem ich zakończeń. Na posesji, w narożniku ulic 3 Maja (wówczas Środkowej) i Ogrodowej, znajdował się mały budynek – stróżówka lub sklep, drugi większy – (dziś przebudowany pod adresem Ogrodowa 8c) i trzeci wewnątrz działki, mieszczący zapewne sanitariaty, które zwykle umieszczano w oddaleniu od pensjonatu w oddzielnych budynkach.

Willa Europa jest jednym z ostatnich przykładów monumentalnego drewnianego pensjonatu, jakie budowano w latach 20 i 30. XX wieku na linii otwockiej. Zachowanie budynku może stanowić impuls do badań losów znaczącej w przemyśle i kulturze Polski rodziny Polakiewiczów. Ciekawa bryła budynku, jej regularna, rozbudowana, świadomie zaprojektowana forma posiada niewątpliwie wartość artystyczną, a oryginalność całości materiału, konstrukcji i technologii stanowi wartość naukową.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Budynek od lat niezamieszkały, w stanie bardzo złym. W 2025 roku dach w części środkowej budynku zapadł się, prawdopodobnie złamała się kalenica. Wymaga natychmiastowej naprawy i zabezpieczenia przed deszczem.

Źródła: Prasa warszawska w latach 1926-39 – „Kurier W-wski”, 1899, Kurjer Poranny „Nasz Przegląd”, Obwieszczenia Publiczne; APW O. w Otwocku, Akta Gm. Let. Falenica, j.250; Informator „Letniska Falenica” 1938. Plany Bema, Wyd. Geodezji i Kartografii Starostwa Powiatowego w Otwocku.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Lidia Głazewska-Dańko

4 czerwca 2025

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków